

Kom igång med

GRÖNA offentliga inköp i mindre samhällen

KÖP

GRÖNT

GRÖNA offentliga inköp i mindre samhällen

Den offentliga sektorn är storförbrukare av varor och tjänster. Att införa gröna offentliga inköp har därför en avgörande betydelse för att minska miljöpåverkan och göra marknaden mer hållbar. De nordiska länderna har under många år arbetat med att införa gröna offentliga inköp. I mindre samhällen har man inte kommit så långt, men man kan dra nytta av erfarenheterna från andra större förvaltningar som kommit längre.

Den här foldern är riktad till dig som är chef eller inköpare inom offentlig förvaltning och som har fattat beslut om att sätta igång med gröna inköp.

Foldern, som främst riktar sig till små förvaltningar i mindre samhällen, ger dig goda råd om hur du på ett enkelt sätt kan komma igång med offentliga gröna inköp och vilka förutsättningar är för att du ska lyckas.

Vilja – Förankring

- Vilja och förankring hos förvaltningen är den viktigaste förutsättningen för att genomföra framgångsrika gröna inköp.

VIKTIGT!

- Försäkra dig om högsta ledningens engagemang och förpliktelser när det gäller gröna inköp.
- Avsätt nödvändiga resurser till gröna inköp.

Vilja och förankring

Engagemang
och åtagande

Resurser

Handlingsplan för utbildning

Grön inköspolicy

- Upprätta en enkel policy om gröna inköp inom din förvaltning.

VIKTIGT!

- Man behöver inte nödvändigtvis skapa en helt ny inköspolicy. Hitta inspiration i någon lämplig policy för gröna inköp i ditt land, i din kommun eller inom någon annan förvaltning. Använd detta som utgångspunkt för en ny egen policy för din förvaltning, där man tar särskild hänsyn till det mest relevanta och passande just för din sektor.
- Ledningen ska godkänna och förbinda sig till att följa den gröna inköspolicy.
- Alla anställda ska känna till policy, exempelvis via en presentation på ett gemensamt möte.

Kännedom om policy

Utbildning

- Inköpare och användare utbildas i gröna inköp.
- Leverantörer utbildas i gröna inköp.

VIKTIGT!

- En handlingsplan för utbildning i gröna inköp utarbetas och revideras regelbundet.
- Resurser avsätts för utbildning av inköparna i gröna inköp.
- Den offentliga sektorn tar initiativ till utbildning för leverantörerna.

TIPS! Förslag till utbildning

- Gemensamma informationsmöten för inköpare och leverantörer.
- Kurser i gröna offentliga inköp.
- Lokala webbplatser.

Upphandlingskriterier

- Använd befintliga framtagna miljökrav vid upphandling.
- I upphandlingskriterierna hittar man information om indikatorer för olika produkters miljöpåverkan och om hur specifika miljökrav eller miljöledningssystem kan användas som minimikrav på de produkter eller tjänster som ska köpas in.
- Det är inte tillåtet att ställa som krav att en vara eller tjänst ska ha ett specifikt miljömärke, som exempelvis Svanen eller EU Ecolabel, utan du kan istället använda miljökriterierna i dessa märkningssystem i din kravspecifikation.

VIKTIGT!

- Miljökraven ska vara enkla, korta och lätta att förstå.
- Enkla checklistor underlättar för inköp av de vanligaste varorna.
- Den som ansvarar för inköp ansvarar också för gröna inköp.

Genomförande

- Börja i liten skala och utöka miljökraven steg för steg.
- Använd checklistor och välj ut relevanta miljökrav från befintliga upphandlingskriterier. Man kan exempelvis börja med kemikalier, energi, koldioxid eller avfall.
- Sök upp miljökrav som passar för din förvaltning.

VIKTIGT!

- Det ska vara enkelt att komma igång med gröna inköp.
- I början kan man sätta fokus på en enskild miljöaspekt, eller två, till exempel energiförbrukning. Men var samtidigt uppmärksam på att detta inte överskuggar andra viktiga parametrar.
- Samarbetet med leverantörer och andra offentliga inköpare bör vara öppet och rakt.

Utbud och efterfrågan

- Genom sina val kan den offentliga sektorn påverka utbudet av miljöanpassade varor och tjänster, då den offentliga sektorn är en betydande aktör på den lokala marknaden.
- I många fall kan det löna sig ekonomiskt att handla grönt.

VIKTIGT!

- Tänk på att det i mindre samhällen ofta finns flera små leverantörer som säljer många varumärken. Dessa leverantörer har ofta inte resurser att sätta sig in i producenternas miljöarbete för samtliga varumärken. Ge därför leverantörerna stöd i deras arbete med att få fram korrekt information och kom ihåg att det kan ta tid.

Miljömärkta
produkter är inte
alltid dyrare

Uppföljning

- Ledningens uppföljning av de nya offentliga gröna inköpen är av stor betydelse, dels för att motivera inköparna, dels för att utveckla inköpsprocesserna.

VIKTIGT!

- Rutinerna vid gröna inköp måste underhållas och ett effektivt system för gröna inköp byggs upp stegvis.
- Nyckeltal ska finnas och mätas.

Enkla rutiner

Effektivt och
realistiskt
Nyckeltal

Inköpsprocessen

Det behövs resurser för att förbereda ett bra inköp

- Avsätt tid och resurser till att planera inköpet, det vinner du på i slutändan.
- Kommunicera öppet med leverantörerna och behandla alla lika.
- Du ska inte ha bråttom. Leverantörerna behöver också tid, till exempel för att kontrollera miljöegenskaperna hos sina produkter.
- Att redan i ett tidigt skede ha en öppen dialog med leverantörerna är en viktig förutsättning för att främja utvecklingen av marknaden med miljöanpassade varor.
- Ta reda på vilka varor och tjänster som är miljömärkta eller har andra trovärdiga verifikat.
- Skapa samarbete och dialog med beslutsfattare och företag om hur man kan få fler miljömärkta varor och tjänster på marknaden.

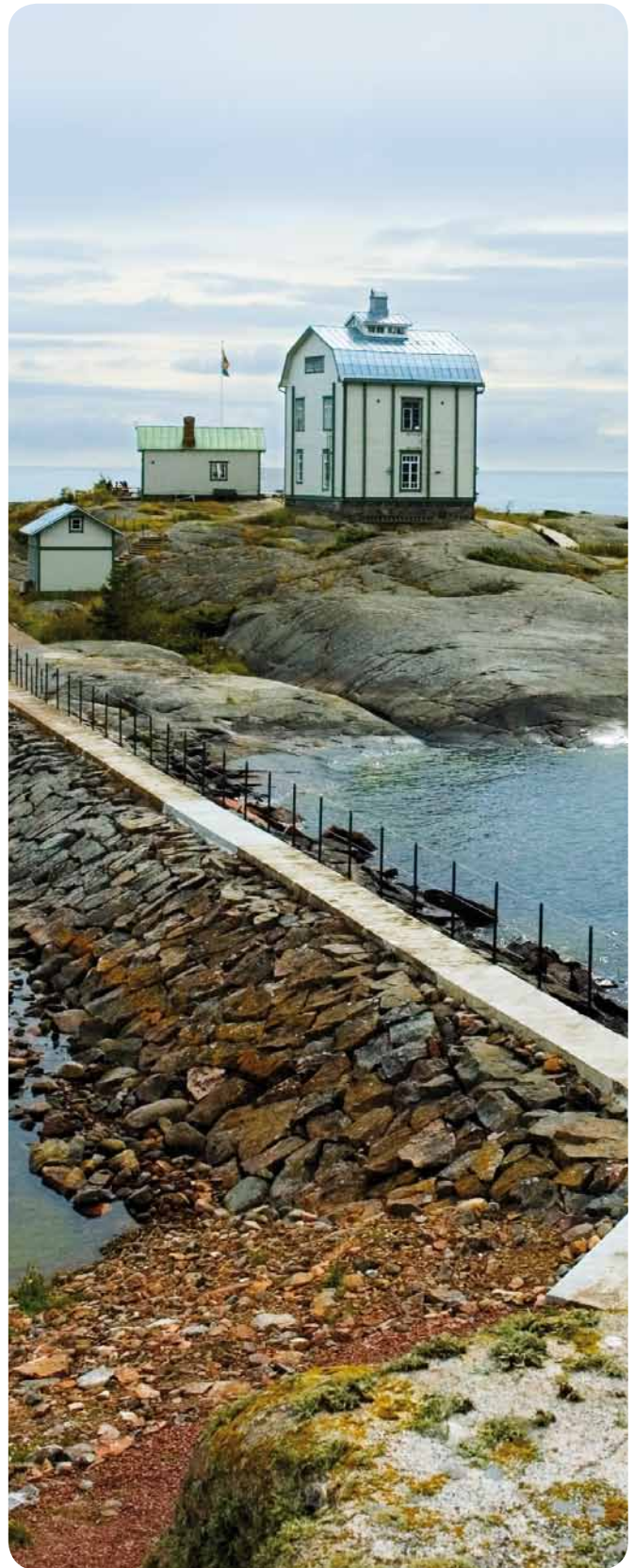
Behovskartläggning

Planläggning av anbudsförfrågan

Inbegäran av anbud

Värdering av anbud

Inköp

Exempel på miljömärkningar och upphandlingskriterier

Miljömärken

Trovärdiga miljömärken är märken som är tredjepartskontrollerade. Exempel på sådana är:

Det officiella, nordiska miljömärket Svanen, som ställer krav på miljö och klimat och omfattar 70 olika produktkategorier.
www.svanen.nu

EU Ecolabel, som på EU -nivå motsvarar Svanen och berör cirka 30 produktområden.
www.ecolabel.eu

Energy Star, som är ett officiellt märke för energieffektiv kontorsutrustning
www.eu-energystar.org

Ekologiska produkter

EU-ekologiskt, ett märke för ekologiska produkter
www.ec.europa.eu/agriculture/organic/home_sv

Nationella ekologiska märken

Krav
www.krav.se

Luomu
www.luomu.fi

Upphandlingskriterier

- Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier, www.msr.se
- En handbok om miljöanpassad offentlig upphandling
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_sv.pdf
- Miljöstyrelsens miljøvejledninger,
www.miljoevejledninger.dk/
- Offentliga inköp i Norge www.anskaffelser.no

Konsulter

Atlanticon

Bryggjubakki 4, Postboks 263, FO -110 Tórshavn, Färöarna
www.atlanticon.fo

EcoProfile

N.Järnvägsg. 17B 16, FIN -00100 Helsingfors, Finland
www.ecoprofile.fi

Miljömyndigheter

Ålands landskapsregering

Pb 1060, AX -22111 Mariehamn, Åland
www.regeringen.ax

Umhverfisstofnun

Suðurlandsbraut 24, IS -108 Reykjavík, Island
www.ust.is

Umhvørvisstovan

Traðargøta 38, FO -160 Argir, Føroyar
www.us.fo

Den här broschyren är ett resultat av "Gröna offentliga inköp i nordiska småsamhällen". Island, Åland och Färöarna deltog i projektet, som har fått stöd av småsamfundsgruppen, vilken är en undergrupp till HKP – en arbetsgrupp under Nordiska ministerrådet som arbetar med hållbar konsumtion och produktion. Läs mer om HKP och småsamfundsgruppen på: www.norden.org/hkp

ANP 2013:759

ISBN 978-92-893-2606-3

norden

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18
DK-1261 København K
www.norden.org